

Öğretmenlerin Sınav Hazırlarken Karşılaştıkları Sorunlar

Problems Faced By Teachers While Preparing Exams

ÖZET

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin sınav hazırlarken karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesidir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, kolayda örneklem yaklaşımı kullanılarak araştırmaya dâhil edilen 12 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplamak için yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı verileri elde etmek için yüz yüze görüşmeler gerçekleştirmiştir. Görüşme formundan elde edilen ham veriler, veri analizinde kullanılmak üzere yöntemsel olarak hazırlanmıştır. İçerik analizi ile verilerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin sınav hazırlama sürecinde en büyük zorluklar, öğrenci çeşitliliği ve akademik seviye farklılıkları ile öğretmenler ve sistemle ilgili zorluklardır. Öğretmenler sınavların kalitesini başarı oranlarını kıyaslayarak, kazanım gerçekleştirme ve diğer değerlendirme yaklaşımlarını kullanarak ölçerler. Sınav sorularının hazırlanması sürecinde öğretmenler resmi ve yaygın kaynaklardan ve serbest internet tabanlı kaynaklardan yararlanırlar. Sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye uygun olup olmadığına ilişkin görüşler dengelidir. Öğretmenler sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için sınavların planlanması, uygulanması ve değerlendirme süreçlerinde değişiklikler yapmayı düşünürler ve öğretim ve sunum tekniklerini kullanırlar.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Sınav, Ölçme ve Değerlendirme, Sorun

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the opinions of teachers about the problems they encounter while preparing exams. In this study, phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used. The study group consisted of 12 teachers who were included in the study using a convenience sampling approach. A semi-structured interview form was used to collect data. The researcher conducted face-to-face interviews to obtain data. The raw data obtained from the interview form were methodologically prepared to be used in data analysis. Content analysis was used to evaluate the data. According to the results of the study, the biggest challenges teachers face in the exam preparation process are student diversity and academic level differences, and challenges related to teachers and the system. Teachers measure the quality of exams by comparing success rates, achievement of learning outcomes and other assessment approaches. In the preparation of test questions, teachers use official and common sources and free internet-based resources. Opinions are balanced as to whether exam questions are appropriate to measure students' true abilities. Teachers consider changes in the planning, implementation and assessment processes of exams and use teaching and presentation techniques to improve students' performance in exams.

Keywords: Teacher, Examination, Assessment and Evaluation, Problem

GİRİŞ

Eğitim sistemi, birbiriyle etkileşim içinde olan ilgili bileşenlerden oluşan bir bütündür (Yalçınkaya, 2002). Dört temel bileşen bir sistem olarak eğitimi oluşturur. Sistemin işleyebilmesi ve amaçlarına ulaşabilmesi için, sistemin birinci ögesinde "girdiler" olarak adlandırılan dış dünyadan gelen materyallere ve mesajlara ihtiyacı vardır. Yöneticiler, öğretmenler, eğitim programları, öğrenciler, veliler, fiziksel ve teknolojik donanım, araç ve gereçler, mali kaynaklar vb. okullar bağlamında girdilere örnek olarak verilebilir. "Süreç" ya da eğitim hizmetlerinin sunulduğu aşama, sistemin ikinci bileşenidir. Bu noktada sistemin girdileri etkileşim, öğretim stratejileri, yöntemleri ve prosedürleri, pekiştirme, geri bildirim ve düzeltme, araçlar ve kaynaklar ile öğrencinin aktif katılımından oluşur. Eğitim programlarında ortaya konan hedeflere bu temas yoluyla ulaşılmaya çalışılır. Eğitim sisteminin amaçlarına ulaşma hedefi, eğitimde istenilen hedefe ulaşma çabası olarak düşünülür (Acar & Anıl, 2009). Sistemin bir diğer bileşeni olan "çıktılar" ise eğitim sürecinin nihai sonuçlarını ya da hedeflenen davranış değişikliklerini tanımlamaktadır. Ancak burada belirtilmesi gereken çok önemli bir nokta vardır: davranış değişiklikleri her zaman istenen ve/veya gerekli düzeyde gerçekleşmeyebilir. Son bileşen olan "kontrol (geri bildirim)", sistemin çıktılarının etkinliğini ve kalitesini sürekli olarak izlemesini sağlar. Kontrol aşaması çıktıları ele alır ve işleyişi ve çıktıları izleyerek sorunların bulunmasını ve giderilmesini sağlar (Karacaoğlu & Acar, 2010). Ölçme ve değerlendirme süreçleri aracılığıyla sistem kontrol edilir. Okul öncesi, ilköğretim ve liseler eğitim sistemimizin "Temel Eğitim" bölümünü oluşturur. Temel Eğitim Türk Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen amaçlar ve yol gösterici ilkelere

Ümrhan Kömürçü¹
Gürhan Kömürçü²
Ayşe Sülün³
Fatma Arın⁴

How to Cite This Article

Kömürçü, Ü., Kömürçü, G., Sülün, A. & Arın, F. (2023). "Öğretmenlerin Sınav Hazırlarken Karşılaştıkları Sorunlar", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:51; pp:3145-3159. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.71143>

Arrival: 17 May 2023
Published: 31 July 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

göre, kurumlar öğrencilerin eğitiminden sorumludur. Bu nedenle, verilen eğitimin öğrencilerin hem sosyal hem de kişisel gelişimlerini desteklemesi çok önemlidir. MEB'e (2006) göre ilköğretim, "kadın ve erkek bütün vatandaşların milli gayelere uygun olarak bedeni, ahlaki ve zihni gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir". Programlar, yöntemler ve eğitim teknolojisi, bilimsel ve teknik gelişmeler doğrultusunda güncellenir ve toplumun, okulun ve ulusun ihtiyaçlarını karşılamak üzere sürekli olarak geliştirilir (MEB, 1997). Cumhuriyetin ilk yıllarında oluşturulan ilköğretim programlarında eğitim, çağın koşullarına uygun ideal insan tipinin yetiştirilmesi için bir araç olarak görülmüştür. Bu amaçla 1924, 1926, 1936 ve 1948 yıllarında ilkokullar için programlar hazırlanmıştır (Gelen ve Beyazıt, 2007). 1968 programı, bilimsel temelli fikirlerin müfredat geliştirme araştırmalarına rehberlik etmek için kullanıldığı bir program olarak tanımlanabilir (Gencel & Özbaşı, 2013). 1980 sonrasında ise okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise programlarını ayrı ayrı ele alan öğretim programlarının oluşturulmasına yönelik araştırmalar yapılmıştır (Başaran, 1996; Çelenk vd., 2000). 2004 yılında ülkemiz eğitim sisteminde program geliştirme ve güncelleme çalışmaları, küresel ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeler ile bireysel ve toplumsal ihtiyaç ve beklentiler doğrultusunda bir kez daha yapılmıştır. Temel olarak ezberleyen değil, öğrenmeyi öğrenen nesillere ihtiyaç olduğu düşüncesiyle yapılandırmacı bir müfredat anlayışı benimsenmiştir. Yapılandırmacı metodolojiye dayalı yeni ilköğretim müfredatı; eleştirel düşünme, araştırma, yaratıcı düşünme, problem çözme, iletişim, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, bilgi teknolojilerini kullanma, karar verme, girişimcilik, kaynakları etkili kullanma, bilimin temel kavramlarını tanıma, güvenlik ve korunmayı sağlama, öz yönetim gibi kişisel nitelik ve değerlerin gelişimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Yapılandırmacı yöntem, dünyadaki çeşitli ulusların eğitim sistemlerinde aranan özelliklere yanıt olarak geliştirilmiştir. Yapılandırmacı yöntem, yeni öğrenilen materyalin daha önce öğretilen materyalle karıştırılarak yeni öğrenmeler üretilmesini içerir. Bu strateji, öğretmeni sınıfın merkezinden çıkarmayı ve onun yerine öğrencileri koymayı amaçlar (Çelikkaya, Karakuş & Demirbaş, 2010). Bu yaklaşımda, çocukların eleştirel okuma, anlama ve akademik performanslarını geliştirecekleri umulmaktadır. Öğrencinin bilgiyi olduğu gibi öğrenmek yerine bilgiyi yapılandırma, üretme, yorumlama ve geliştirme süreçlerini uygulama becerisi yapılandırmacı eğitimin en önemli yönüdür (Şaşan, 2002). Açıkgöz (2003) yapılandırmacılık fikrini aktif öğrenme ile karşılaştırmış ve yapılandırmacılık teorisinin aktif öğrenmenin temelini oluşturduğunu iddia etmiştir. Odak noktasına öğrenciyi koyan bir öğretim stratejisi yapılandırmacı yöntemdir. Bilgi edinimi öğrenci için pasif değil aktif bir süreçtir (Köseoğlu ve Kavak, 2001). Tüm bu bakış açıları, öğrencilerin daha aktif rol aldığı ve öğretmenlerin dersten ya da konudan çok öğrencilerin gelişimine önem verdiği bir yöntemin ortaya çıkacağını öngörmektedir. Yapılandırmacı yaklaşım Ausubel'in "anlamli öğrenme", Piaget'in "zihinsel psikoloji", Bruner'in "araştırma", Posner ve diğerlerinin "kavramsal değişim", Johnson ve Johnson'un "sosyal etkileşim" kuramlarına dayanmakta ve bireyin çevresindeki nesne ve olaylarla etkileşimi sonucu elde ettiği bilgileri mevcut bilgileriyle ilişkilendirerek yeni bilgiler olarak yapılandırması olarak tanımlanmaktadır (Hand vd. Yapılandırmacı düşünce ekolünün bir diğer önemli savunucusu olan Vygotsky, çocukların ve yetişkinlerin bilişsel bakış açıları arasındaki etkileşim ve çatışmanın öğrenmeye yol açtığını iddia eder. Yetişkinler çocuklara yeni bilgiler aktarır, çocuklar da bu bilgileri daha önce bildikleriyle ilişkilendirmeye çalışarak öğrenir (Arslan, 2007). Vygotsky'nin "öğrenme bir kültür paylaşımıdır" teorisine uygun olarak, bireyin bilgi ve tutumları içinde yetiştiği sosyal ve kültürel bağlam tarafından şekillendirilir. Dilin, sosyal ve kültürel bağlantılarla birlikte, çocukların zihinsel fikirlerinin gelişiminde önemli bir faktör olduğunu iddia eder. Sosyal bağlantılar sayesinde çocuklar anlam geliştirir ve yeni şeyler öğrenir. Vygotsky'ye göre bilgi, kültür aracılığıyla aktarılır ve kişiler arası temas sonucunda anlam kazanır (Çakıcı, 2010). Ayrıca öğrenme sürecinde etkinlik fikrinin önemini altını çizmiştir. Zihnin oluşumunda sosyal etkileşim, öğretim ve iletişimin önemi Vygotsky'nin etkinlik düşüncesi ile vurgulanmaktadır (Wood, 1998). Vygotsky'nin kuramlarıyla en çok öne çıkan sosyal yapılandırmacılığa göre, sosyal etkileşim çocuğun öğrenmesinde önemli bir role sahiptir ve bu öğrenme kültür ve dil aracılığıyla gösterilir. Ayrıca, bir çocuğun öğrenme kapasitesinin diğer insanlarla olan etkileşimlerinden etkilendiğini açıkça ortaya koymuştur. (Wertsch, 1997). Ona göre öğrenme, çocuğun mevcut öğrenme düzeyi ile bir başkasının yardımıyla ulaşılabilecek öğrenme düzeyi arasında bir yerde başlar (Kaya, 2010). Çocuğun mevcut öğrenme düzeyi ile sosyal çevrenin etkisiyle oluşan alan arasında bir boşluk oluşmaya başlıyor. Vygotsky'ye göre bu alan yakınsama belirtileri göstermektedir. Vygotsky öğrenmenin çevreden ne kadar etkilendiğini sık sık vurgulamıştır. Kişinin kendi başına öğrenmesinin sınırlılıkları olduğunu iddia etmiştir. Bu bölge, ideal öğrenme koşulları altında gerçekleştirilebilecek tahmini öğrenmeyi yansıtır. Sonuç olarak, bir genç bir yetişkinle işbirliği yaptığında ve ondan yeni kavramlar ve deneyimler öğrendiğinde, bağımsız olarak öğrenebileceğinden daha fazlasını öğrenecektir (Ünveren ve Kapanançe, 2019). Öğretmen, sınıf içi öğrenmeye yönelik ölçme ve değerlendirme çalışmalarını profesyonelce yürütmekle görevlidir. Günümüzde öğretmenler için en temel niteliklerden biri, ölçme ve değerlendirmeyi profesyonel bir şekilde yürütebilme becerisidir. Bu, öğretmenlerin sahip olması gereken en önemli niteliklerden biridir. Öğretmenler, hangi görevleri ne zaman tamamlayacaklarını seçen, buna göre organize olan ve ortaya çıkan verilerin kullanımına ilişkin standartları belirleyen kişilerdir. Bu alandaki becerilere sahip olmak, ölçme ve değerlendirme görevlerini başarıyla yerine getirmek için gereklidir. Her ne kadar öğretmen yeterliliklerinin öğrenci başarısının doğru ölçülmesi ve değerlendirilmesini etkileyen başlıca unsur olduğu belirtilse de, bu yeterliliklerin tek başına etkili olduğunu varsaymak yanlış olacaktır (Şenel, Pekdağ & Günaydın, 2018). Öğretmenler öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme konusunda ne kadar yetenekli olursa olsun, müfredatın niteliği, öğrenci ve velilerin özellikleri, okuldaki fiziksel ve teknolojik kaynaklar gibi çeşitli faktörler bu süreci olumlu ya da olumsuz

etkileyebilir. Bu çalışma, öğrenci başarısının ölçülmesi ve izlenmesinde ortaya çıkan sorunlara genel bir bakış sağlamayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda çalışmanın genel amacı öğretmenlerin sınav hazırlarken karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesidir. Bu genel amaç altında araştırma soruları şu şekilde belirlenmiştir:

- 1-Öğretmenlerin sınav hazırlama sürecinde yaşadığı en büyük zorluklar nelerdir?
- 2-Öğretmenlerin sınavların kalitesini nasıl ölçtüklerine dair görüşleri nelerdir?
- 3- Öğretmenlerin sınav sorularının hazırlanması sürecinde yararlandığı kaynaklar nelerdir?
- 4- Öğretmenlerin sınav soruları konusunda öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye ne kadar uygun olduğuna yönelik görüşleri nelerdir?
- 5- Öğretmenlerin sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için ne tür değişiklikler yapmayı düşündüğüne yönelik görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel bir araştırma yöntemi olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji deseni, farkında olduğumuz ancak tam olarak kavrayamadığımız olgulara odaklanan yeni bir araştırma stratejisidir. Ayrıca, öznel görüşün tanımlanmasına daha fazla önem veren ve bireysel farklılıkları dikkate alan yeni bir araştırma perspektifini de içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada, nitel bir araştırma yöntemi olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji deseni, bireylerin deneyimlerini ve algılarını anlamak için kullanılan bir araştırma stratejisidir. Bu desen, farkında olduğumuz ancak tam olarak kavrayamadığımız olgulara odaklanır ve bu olguların öznel görüşlerini tanımlamaya yönelik bir yaklaşım sunar. Fenomenolojik araştırmalar, bireylerin deneyimlerini anlamak, yaşanan olayları ve olayların içerdiği anlamları keşfetmek için kullanılır. Araştırmacılar, katılımcıların deneyimlerini anlamak için derinlemesine ve açık uçlu görüşmeler yaparlar. Bu görüşmelerde, katılımcıların kendi deneyimlerini ifade etmeleri teşvik edilir ve araştırmacı, katılımcıların anlatılarını analiz ederken ortak temaları ve anlamları ortaya çıkarmaya çalışır. Fenomenoloji deseni, katılımcıların öznel deneyimlerine odaklanırken, bireysel farklılıkları ve çoklu perspektifleri dikkate alır. Bu yaklaşım, araştırmada derinlemesine ve zengin bir anlayış sağlarken, katılımcıların kendi seslerini duyurma fırsatı verir (Karataş, 2015). Bu çalışmada kullanılan fenomenoloji deseni, öğretmenlerin deneyimlerini ve beklentilerini anlamak amacıyla kullanılmıştır. Araştırmacı, öğretmenlerle yapılan görüşmeler ve anlatı analizi yoluyla öğretmenlerin deneyimlerini derinlemesine incelemiştir. Bu desen, öğretmenlerin iç dünyalarına ışık tutarak, yöneticilerin nasıl motive edici bir ortam yaratabileceği konusunda önemli bilgiler sunmaktadır. Sonuç olarak, fenomenoloji deseni, bireylerin öznel deneyimlerini anlamak ve bu deneyimlerden ortaya çıkan anlamları keşfetmek için kullanılan etkili bir nitel araştırma yöntemidir. Bu desen, araştırmacılara katılımcıların deneyimlerini ve perspektiflerini derinlemesine anlama fırsatı verirken, araştırmaya katılan bireylerin öznel dünyalarının değerini vurgular.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu kolayda örnekleme yöntemi (Karataş, 2015) ile dahil edilen 12 öğretmen oluşturmaktadır. Kolayda örnekleme yöntemi, bir araştırmada örnekleme yaparken, araştırmacının kolaylık ve erişilebilirlik nedeniyle belirli bir gruptan veya birimden örneklem seçme yaklaşımıdır. Bu yöntemde, araştırmacı, örneklem seçimini pratiklik veya zaman ve maliyet tasarrufu gibi faktörlere dayandırır. Kolayda örnekleme yönteminde, araştırmacı, seçilen örneklemin temsil ediciliği konusunda dikkatli olmalıdır. Çünkü bu yöntemle seçilen örneklem, genel popülasyonu tam olarak temsil etmeyebilir ve yanlılık oluşabilir. Kolayda örnekleme yöntemi, özellikle küçük örneklem veya sınırlı kaynaklarla yapılan çalışmalarda kullanılmaktadır. Örneğin, bir araştırmacı bir okuldaki öğretmenlerin görüşlerini incelemek istiyor ise araştırmacı, zaman ve kaynak sınırlamaları nedeniyle örneklem seçimini kolayda yöntemiyle yapabilir. Böylece, örnekleme yaparken okuldaki öğretmenlere ulaşmak kolay olduğu için bu gruptan öğretmenler seçilebilir (Karataş, 2015). Araştırmaya katılanların cinsiyet, yaş ve kıdemlerine ilişkin bilgiler toplanmış ve ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Örnekleme ait bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

No	Cinsiyet	Branşı	Yaş	Kıdem	Öğrenim Durumu
K1	Kadın	Sınıf Öğretmeni	39	10	Lisans
K2	Kadın	Çocuk Gelişimi	48	26	Yüksek Lisans
K3	Kadın	Sınıf Öğretmeni	54	30	Yüksek Lisans
K4	Kadın	Sosyal Bilgiler	32	8	Lisans
K5	Kadın	Sınıf Öğretmeni	36	12	Lisans
K6	Kadın	Okul Öncesi Öğretmeni	44	13	Yüksek Lisans
K7	Kadın	Matematik	34	10	Yüksek Lisans
K8	Kadın	Fen Bilgisi	37	12	Yüksek Lisans
K9	Kadın	Sosyal Bilgiler	32	6	Lisans

K10	Erkek	Bilişim Teknolojileri	44	22	Doktora
K11	Erkek	Sosyal Bilgiler	32	8	Lisans
K12	Kadın	Matematik	35	10	Yüksek Lisans

Tablo 1’de verilen katılımcıların profili incelendiğinde, cinsiyet bakımından çalışmada 10 kadın 2 erkek öğretmen olduğu görülmüştür. Branşları bakımından çalışmada 1 Bilişim Teknolojileri, 1 Çocuk Gelişimi, 1 Fen Bilgisi, 1 Okul Öncesi, 2 Matematik, 3 Sosyal Bilgiler ve 3 de Sınıf Öğretmeni yer almıştır. Yaşları bakımından katılımcıların 32-54 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Kıdem süreleri bakımından ise en az 6 yıl, en fazla 30 yıllık kıdeme sahip öğretmenler çalışmada yer almıştır. Eğitim durumları incelendiğinde ise katılımcıların 1’i Doktora 6’sı yüksek lisans, 5’i de lisans mezunu olduklarını belirtmişlerdir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler geliştirilen yarı-yapılandırılmış bir görüşme formuyla toplanmıştır. Görüşme formunun geliştirilmesi için ilgili alan yazın detaylı olarak incelenmiş ve açık uçlu sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu görüşlerine başvurmak için alanında uzman 3 okul müdürüne e-posta yoluyla gönderilmiş, gerekli incelemeleri yaparak bazı bazı geri dönütlerde bulunulmuştur. Görüşme formu bu geri dönütlere göre geliştirilmiştir. Görüşme öncesi katılımcılarla telefonla iletişim kurularak araştırma hakkında kısa bir bilgilendirme yapılmış ve kendilerine görüşme formunun gönüllülük esas alınarak görev yaptıkları okullarda kendilerine uygun bir saatte uygulanmak istendiği ifade edilmiştir. Görüşmeler 25 dakika sürmüştür katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar yazılmış daha sonra kendilerine okunarak teyit alınmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verileri elde etmek için araştırmacılar tarafından çevrim içi görüşme formu yolu ile iletişim sağlanmıştır. Araştırma görüşmesi süresi yaklaşık 25 dakika olmuştur. Görüşme öncesinde, araştırmacının özgünlüğünü güvence altına almak için katılımcılarla samimi bir diyalog kurulmuştur. Ayrıca katılımcılara görüşlerini dile getirmeleri için özgürlük tanınmıştır. Görüşmeler, katılımcılar tarafından dile getirildikleri şekliyle kaydedilmiş ve doğrulanabilirliği garanti altına almak için görüşmelerin kâğıda dökümü yapılmıştır. Kapsamlı bir açıklama yapılarak aktarılabilirlik sağlanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi tercih edilmiş ve görüşme formu ile elde edilen ham bilgiler sistematik olarak organize edilmiştir. Katılımcıların görüşme sırasında her bir soruya verdikleri yanıtlar farklı sayfalara taşınmıştır. Her katılımcının aynı soruya verdiği yanıtlar toplanmıştır. Toplanan bilgiler düzenlenmiş ve ana tema ve kodmalama yolu ile analiz edilmiştir. Veriler arasındaki bağlantıların incelenmesi, belirli sonuçların çıkarılmasına olanak sağlamış ve bu sonuçlar daha sonra hazırlanan temalara uygun olarak düzenlenmiş ve yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

BULGULAR

Öğretmenlerin sınav hazırlarken karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik olarak yapılan araştırmada, araştırmaya katılan öğretmenlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve analizi sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin tema ve kodlara aşağıdaki bölümlerde yer verilmiştir.

Öğretmenlerin Sınav Hazırlama Sürecinde Yaşadıkları En Büyük Zorluklar

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere yöneltilen “Sınav hazırlama sürecinde yaşadığınız en büyük zorluklar nelerdir?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğretmenlerin Sınav Hazırlama Sürecinde Yaşadıkları En Büyük Zorluklara İlişkin Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar	f	Katılımcı
Öğrenci Çeşitliliği ve Akademik Seviye Farklılıkları	Öğrencilerin ders seviyelerindeki farklılıklar ve akademik durumlarının bir ortalamasının olmaması	3	K3,5,7
	Öğrencilerin ilgilerine ve derse katılımlarına göre sorularda kolaylık-zorluk dengesini sağlamak	2	K8,10
	Öğrencilerin okuma ve okuduğunu anlamadaki yetersizlikleri	2	K11,12
	Öğrencilerin ilkökulda yeterli temel matematik becerisi kazanmamış olmaları	1	K12
	Sınıflar arasındaki seviye farklılıkları	1	K5
	Uygulama sınavlarında kullanılacak malzemenin temininde öğrencilerin ekonomik açıdan zorlanması	1	K2
	Eksik kazanımların belirtke tablosunu hazırlamak	1	K1
Öğretmenler ve Sistemle İlgili Zorluklar	Kapsayıcılık	1	K10
	Kırtasiye ihtiyacının karşılanmasında yaşanan zorluklar	1	K3
	Okulöncesinde değerlendirme ve performans ölçümü amacıyla yapılan ön testin hazırlanmasının uzun zaman alması	1	K6
	Öğretmenlerin ölçme becerilerinin eksiklikleri	1	K3
	Programların açıklayıcı olmaması	1	K4
	Sınav sorularını konulara eşit dağıtarak bilgileri ölçmek	1	K9
	Soruların puanına karar vermek	1	K10
Zümrelerin her zaman iş birliği içinde çalışmaması	1	K3	

Tablo 2 incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin sınav hazırlama sürecinde yaşadıkları en büyük zorluklar hakkındaki görüşlerinin; öğrenci çeşitliliği ve akademik seviye farklılıkları (f=11) ile öğretmenler ve sistemle ilgili zorluklar (f=8) olmak üzere iki tema altında toplandığı görülmektedir.

Katılımcıların sınav hazırlama sürecinde yaşadıkları ve öğrenci çeşitliliği ve akademik seviye farklılıkları teması altında toplanan zorluklara ilişkin olarak; öğrencilerin ders seviyelerindeki farklılıklar ve akademik durumlarının bir ortalamasının olmaması, öğrencilerin ilgilerine ve derse katılımlarına göre sorularda kolaylık-zorluk dengesini sağlamak, öğrencilerin okuma ve okuduğunu anlamadaki yetersizlikleri, öğrencilerin ilkökulda yeterli temel matematik becerisi kazanmamış olmaları, sınıflar arasındaki seviye farklılıkları, uygulama sınavlarında kullanılacak malzemenin temininde öğrencilerin ekonomik açıdan zorlanması, eksik kazanımların belirtke tablosunu hazırlamak şeklinde 7 adet kod belirlenmiştir. Buna göre öğretmenlerin en çok, öğrencilerin ders seviyelerindeki farklılıklar ve akademik durumlarının bir ortalamasının olmaması (f=8), öğrencilerin ilgilerine ve derse katılımlarına göre sorularda kolaylık-zorluk dengesini sağlamak (f=8) ve öğrencilerin okuma ve okuduğunu anlamadaki yetersizlikleri (f=8) nedenleri ile sıkıntı yaşadıkları anlaşılmaktadır. Katılımcıların öğrenci çeşitliliği ve akademik seviye farklılıkları nedeniyle yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Eksik kazanımların belirtme tablosunu hazırlamak, hangi kazanımlara dönüt verileceğini belirtmek.” (K1)

“Uygulama sınavlarında kullanılacak malzemenin temininde öğrencilerin ekonomik olarak zorlanması, Yaparak yaşayarak öğrenmelerde ölçme sırasında tekrar malzeme ihtiyacının olması.” (K2)

“Öğrencilerin bireysel farklılıkları gereği homojenliği sağlamak.” (K3)

“Sınıflar arasındaki seviyelerin farklı olması. Çocuklar ders seviyelerinde farklılıklar, farklı öğrenme ve değerlendirme becerileri sınav sorularını hazırlarken öğretmeni zorlamaktadır.” (K5)

“Sınıfta bulunan öğrencilerin akademik durumlarının bir ortalamasının olmaması.” (K7)

“Sınav soruları hazırlarken öğrencilerin ilgilerine ve ders katılımlarına yönelik öncelik belirlemeye çalışırken kolaylık-zorluk dengesini kurmakta zorlanıyorum.” (K8)

“Soruların kolaylık zorluk seviyesini ayarlamak.” (K10)

“Öğrencilerin okuduklarını anlamada zorluk çekmeleri.” (K11)

“Öğrencilerin okuma ve okuduğunu anlamada yetersiz olmaları ilkökulda yeterince temel matematik becerisi kazanmamış olmaları.” (K12)

Katılımcıların sınav hazırlama sürecinde yaşadıkları ve öğretmenler ve sistemle ilgili zorluklar teması altında toplanan zorluklara ilişkin olarak; kapsayıcılık, kırtasiye ihtiyacının karşılanmasında yaşanan zorluklar, okulöncesinde değerlendirme ve performans ölçümü amacıyla yapılan ön testin hazırlanmasının uzun zaman alması, öğretmenlerin ölçme becerilerinin eksiklikleri, programların açıklayıcı olmaması, sınav sorularını konulara eşit dağıtarak bilgileri ölçmek, soruların puanına karar vermek, zümrelerin her zaman iş birliği içinde çalışmaması şeklinde 8 adet kod belirlenmiştir. Katılımcıların sınav hazırlama sürecinde yaşadıkları, öğretmenler ve sistemle ilgili zorluklara ilişkin görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“...Gerekli kırtasiye ihtiyacının okulda karşılanmasında zorluklar yaşanması, biz öğretmenlerin ölçme becerilerinin eksiklikleri, zümrelerin her zaman iş birliği içinde çalışmaması.” (K3)

“Sınav hazırlamasının zorluğu, velinin iş birliği içinde olmayışı, programların açıklayıcı olmaması.” (K4)

“Okulöncesinde sınav hazırlamak yerine değerlendirme ve performans ölçme şeklinde yapıyor. Bunun için öncelikle bir ön test hazırlanıyor. Çocukların yaş gruplarına uygun olması gerekmektedir. Ön testi hazırlarken çocukların hazır bulunuşluklarını ölçecek kazanım göstergelerine yer veriliyor. Çocukların ölçeceğimiz kazanımları fazla olduğu için önem sırasına göre sıralamak gerekmektedir. Bunun içinde büyük bir zaman diliminizi ayırmak zorundasınız.” (K6)

“Konuları sınav sorularına eşit dağıtarak bilgilerini ölçmede.” (K9)

“Kapsayıcılık. Soruların puanına karar vermek.” (K10)

Öğretmenlerin Sınavların Kalitesini Nasıl Ölçtüklerine İlişkin Görüşleri

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere yöneltilen “Sınavlarınızın kalitesini nasıl ölçüyorsunuz?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcı öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Öğretmenlerin Sınavların Kalitesini Nasıl Ölçtüklerine İlişkin Görüşlerine Dair Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar	f	Katılımcı
Başarı Oranlarını Kıyaslamak	Farklı ölçekler kullanarak başarı oranlarını kıyaslıyorum	2	K1,6
	Sınıf ortalamalarına bakıyorum	2	K7,10
	Ağırlıklandırılmalı puanlama sonuçlarını dikkate alıyorum	1	K9
	Teorik sınavlarda başarı oranlarına bakıyorum	1	K2
Kazanım Gerçekleştirme	Kazanımlardaki hedef ve davranışların gerçekleşme durumuna bakıyorum	1	K3
	Öğrencilerin derse katılımları ile sınav sonuçlarının örtüşüp örtüşmediğine bakıyorum	1	K8
	Öğrencilerin dikkatini ölçecek detay sorulara yer veriyorum	1	K7
	Portfolyo değerlendirme sonuçlarına bakıyorum	1	K6
	Uygulama sınavlarında çıkan ürünün kazanımlara uygun olup olmadığına bakıyorum	1	K2
Diğer Değerlendirme Yaklaşımları	Soruların işlenen konuları kapsayıp kapsamadığına bakıyorum	3	K7,11,12
	Öz değerlendirme, grup ve akran değerlendirmelerini birlikte kullanıyorum	1	K4
	Sınıfta çözülen soruların sınavlarda doğru cevaplanıp cevaplanmadığına bakıyorum	1	K5
	Soruların anlaşılır olup olmadığını test ediyorum	1	K12

Tablo 3 incelendiğinde; öğretmenlerin sınavların kalitesini nasıl ölçtüklerine ilişkin görüşlerinin; başarı oranlarını kıyaslamak (f=6), kazanım gerçekleştirme (f=5), diğer değerlendirme yaklaşımları (f=6) olmak üzere üç tema altında toplandığı görülmektedir.

Öğretmenlerin sınavların kalitesini nasıl ölçtükleri konusunda belirlenen başarı oranlarını kıyaslamak teması altında; farklı ölçekler kullanarak başarı oranlarını kıyaslıyorum; sınıf ortalamalarına bakıyorum; ağırlıklandırılmalı puanlama sonuçlarını dikkate alıyorum; teorik sınavlarda başarı oranlarına bakıyorum şeklinde 4 adet kod belirlenmiştir. Buna göre; öğretmenlerin bu tema altında en fazla, farklı ölçekler kullanarak başarı oranlarını kıyaslama (f=2) ve sınıf ortalamalarını dikkate alma (f=2) yöntemlerini uyguladıkları anlaşılmaktadır. Katılımcıların başarı oranlarını kıyaslamak teması altında toplanan bazı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Farklı ölçekler kullanarak başarı oranlarını kıyaslıyorum.” (K1)

“Teorik sınavlarda ise başarı oranlarına bakarak.” (K2)

“Derste işlenen konular hakkında sınıfta çözülen soruların sınavlarda da doğru cevaplanması.” (K5)

“Öğrencilerin aldığı notların ortalaması.” (K7)

“Ağırlıklandırılmalı puanlama sonuçlarına göre.” (K9)

“Sınıf ortalamalarına bakarak.” (K10)

Öğretmenlerin sınavların kalitesini nasıl ölçtükleri konusunda belirlenen kazanım gerçekleştirme teması altında; kazanımlardaki hedef ve davranışların gerçekleşme durumuna bakıyorum; öğrencilerin derse katılımları ile sınav sonuçlarının örtüşüp örtüşmediğine bakıyorum; öğrencilerin dikkatini ölçecek detay sorulara yer veriyorum; portfolyo değerlendirme sonuçlarına bakıyorum; uygulama sınavlarında çıkan ürünün kazanımlara uygun olup olmadığına bakıyorum şeklinde 5 adet kod belirlenmiştir. Katılımcıların kazanım gerçekleştirme teması altında toplanan bazı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Uygulama sınavlarında çıkan ürünün kazanımlara uygun olup olmadığına ...bakarak.” (K2)

“Kazanımlardaki hedef ve davranışları gerçekleştirip gerçekleştirmediğine bakarak.” (K3)

“Hazırlanan testlerde çocuğun performansını ölçecek kalitede olup olmadığının denetlenmesi için hazırlanan portfolyo ...ile de destekleniyor.” (K6)

“Her sınavda mutlaka öğrencilerin dikkatini ölçecek bazı detay sorular eklerim.” (K7)

“Öğrencilerin ders katılımlarını göz önünde bulundurarak sınav sonuçları ile örtüşüp örtüşmediğine bakarak.” (K8)

Öğretmenlerin sınavların kalitesini nasıl ölçtükleri konusunda belirlenen diğer değerlendirme yaklaşımları teması altında; soruların işlenen konuları kapsayıp kapsamadığına bakıyorum; öz değerlendirme, grup ve akran değerlendirmelerini birlikte kullanıyorum; sınıfta çözülen soruların sınavlarda doğru cevaplanıp cevaplanmadığına bakıyorum; soruların anlaşılır olup olmadığını test ediyorum şeklinde 4 adet kod belirlenmiştir. Buna göre; öğretmenlerin bu tema altında en fazla, soruların işlenen konuları kapsayıp kapsamadığına (f=3) dikkat ettikleri

anlaşılmaktadır. Katılımcıların diğer değerlendirme yaklaşımları teması altında toplanan bazı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Hem öz değerlendirme hem grup ve akran değerlendirmesi yaparak.” (K4)

“Derste işlenen konular hakkında sınıfta çözülen soruların sınavlarda da doğru cevaplanması.” (K5)

“Soruların anlattığı konuyla ilgisi ve konuyu kapsamaması.” (K7)

“Derste işlenen konuları kapsayıcı kapsamadığına bakarak.” (K11)

“Konuları kapsayıcı kapsamadığına ve soruların anlaşılır olup olmadığını test ederek.” (K12)

Sınav Sorularının Hazırlanması Sürecinde Öğretmenlerin Yararlandığı Kaynaklar

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere üçüncü sırada yöneltilen “Sınav sorularının hazırlanması sürecinde hangi kaynaklardan yararlanıyorsunuz?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Sınav Sorularının Hazırlanması Sürecinde Öğretmenlerin Yararlandığı Kaynaklara İlişkin Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar	f	Katılımcı
Resmi ve yaygın kaynaklar	Ders kitapları	6	K1,3,4,5,11,12
	Diğer okulların uygulamaları	2	K3,4
	Üniversitelerdeki uygulama örnekleri	2	K2,3
	EBA	1	K3
	MEB müfredatındaki kazanımlara uygun kaynaklar	1	K1
	Millî Eğitim Bakanlığının hazırlamış olduğu program kitabı	1	K6
	Okul zümresinde alınan kararlarla belirlenen kaynaklar	1	K2
	Öğrencilere sunulan içerik ve hazırlanan notlar	1	K10
Serbest ve internet tabanlı kaynaklar	İnternet Kaynakları	5	K1,3,4,5,11
	Güncel ek ve yardımcı kaynaklar	4	K8,9,11,12
	Erken okur yazarlık (EROT) testi	1	K6
	Metropolitan okul olgunluk testi	1	K6

Tablo 4 incelendiğinde; sınav sorularının hazırlanması sürecinde öğretmenlerin yararlandığı kaynaklara ilişkin katılımcı görüşlerinin; resmi ve yaygın kaynaklar (f=15) ile serbest ve internet tabanlı kaynaklar (f=11) olmak üzere iki tema altında toplandığı görülmektedir.

Resmi ve yaygın kaynaklar teması altında; ders kitapları, diğer okulların uygulamaları, üniversitelerdeki uygulama örnekleri, EBA, MEB müfredatındaki kazanımlara uygun kaynaklar, Millî Eğitim Bakanlığının hazırlamış olduğu program kitabı, okul zümresinde alınan kararlarla belirlenen kaynaklar, öğrencilere sunulan içerik ve hazırlanan notlar şeklinde 8 adet kod bulunduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların sınav sorularının hazırlanması sürecinde bu tema altında en çok, ders kitaplarından (f=6) yararlandıkları anlaşılmaktadır. Resmi ve yaygın kaynaklar teması altında toplanan katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“MEB müfredatındaki kazanımlara uygun kaynaklar, ...MEB kitapları.” (K1)

“Okul zümresinde alınan kararlara göre ortak belirlenen kaynaklardan yararlanıyoruz. Üniversitelerdeki uygulamaları takip ediyoruz.” (K2)

“Üniversiteler, EBA, ...farklı okul uygulamaları, ders kitapları” (K3)

“Ders kitapları, ...diğer okulların uygulamaları.” (K4)

“Ders kitapları.” (K5)

“Millî Eğitim bakanlığının hazırlamış olduğu program kitabı en büyük faydalandığım kaynaklardır.” (K6)

“Öğrencilere sunduğum içerikten, hazırladığım notlardan.” (K10)

“Ders kitabı.” (K11)

“Ders kitapları.” (K12)

Serbest ve internet tabanlı kaynaklar teması altında; internet kaynakları, güncel ek ve yardımcı kaynaklar, erken okur yazarlık (EROT) testi, Metropolitan okul olgunluk testi olmak üzere 4 adet kod bulunduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların sınav sorularının hazırlanması sürecinde bu tema altında en çok, internet kaynaklarından (f=5) ve güncel ek ve yardımcı kaynaklardan (f=4) yararlandıkları anlaşılmaktadır. Serbest ve internet tabanlı kaynaklar teması altında toplanan katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“İnternet.” (K1)

“Çağımızın teknolojileri, ...EBA, internet kaynakları.” (K3)

“İnternet siteleri.” (K4)

“...internet.” (K5)

“...Bunun yanı sıra Metropolitan okul olgunluk testi ve EROT Okul Olgunluğu testi gibi testlerden faydalaniyorum.” (K6)

“Alandaki güncel Ek kaynaklardan” (K8)

“...yardımcı kaynaklar, internette örnek sorular.” (K11)

“...yardımcı kaynaklar.” (K12)

Sınav Sorularının Öğrencilerin Gerçek Yeteneklerini Ölçmeye Ne Kadar Uygun Olduğuna İlişkin Katılımcıların Düşünceleri

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere yöneltilen “Sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye ne kadar uygun olduğunu düşünüyorsunuz?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Sınav Sorularının Öğrencilerin Gerçek Yeteneklerini Ölçmeye Ne Kadar Uygun Olduğuna İlişkin Katılımcıların Düşüncelerine Dair Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar	f	Katılımcı
Olumlu Görüşler	Öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmek için uygun olduğunu düşünüyorum	4	K1,6,11,12
	Deneyimledikçe ölçmem gerekeni daha iyi tespit ediyorum	1	K10
	Hazırladığım soruların geçerliliği, güvenilirliği yapılmış testlerle örtüşmesine dikkat ediyorum	1	K6
	İyi düşünülerek hazırlanan sorularla öğrencilerin yeteneklerinin ortaya çıkacağını düşünüyorum	1	K7
Olumsuz Görüşler	Öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmek için uygun değil	4	K3,4,5,9
	Farklı yöntem ve tekniklerle ölçme ve değerlendirme yapılmalı	1	K3
	Gerçek yetenekleri ölçmede zaman zaman hataya düşülebiliyor	1	K2
	Öğrencilerin uygulamalı olarak işlediğimiz derslerdeki performanslarını sınav kağıdına aktaramadıklarını gözlemledim	1	K8

Tablo 5 incelendiğinde; sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye ne kadar uygun olduğuna ilişkin katılımcıların görüşlerinin; olumlu görüşler (f=7) ve olumsuz görüşler (f=7) olmak üzere iki tema altında toplandığı, buna göre sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye uygun olup olmadığına ilişkin katılımcıların görüşlerinin birbirine eşit olduğu görülmektedir.

Olumlu görüşler teması altında 4 adet kod bulunduğu ve katılımcıların sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye uygun olduğunu düşündükleri (f=4), bir öğretmen deneyimi arttıkça ölçmesi gereken şeyleri daha iyi tespit edebildiğini, bir diğer öğretmen hazırladığı soruların geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış testlerle örtüşmesine dikkat ettiğini, diğer bir katılımcı da öğrencilerin yeteneklerinin ortaya çıkmasının soruların iyi düşünülerek hazırlanmasına bağlı olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye uygun olduğunu düşünen katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Eksik kalan kazanımların ya da tam öğrenmenin olup olmadığının anlaşılmasını sağladığını düşünüyorum.” (K1)

“Çocukları tek bir alanda değil de tüm gelişim alanlarda ölçtüğü için uygun olduğunu düşünüyorum. Ayrıca geçerlilik güvenilirliği yapılmış testlerle örtüşmesine dikkat ediyorum.” (K6)

“Bazı sınav sorularının farklı çözüm yolları oluyor, onları grupluyorum Bazı sorularda da işlem çok basit sadece dikkat edip, görmesi gerekiyor. Sorular hakkında yeterince düşünülürse, gerekli hazırlıklar yapılırsa öğrencilerin yetenekleri ortaya çıkacaktır.” (K7)

“Dersle ilgili bilgilerini ve yeteneklerini yüzde doksan oranında ölçüyor.” (K11)

“Tamamen ölçtüğünü düşünüyorum.” (K12)

Olumsuz görüşler teması altında da 4 adet kod bulunduğu ve katılımcıların sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye uygun olmadığını düşündükleri (f=4), bir öğretmen farklı yöntem ve tekniklerle ölçme ve değerlendirme yapılması gerektiğini, bir katılımcı gerçek yetenekleri ölçmede zaman zaman hataya düşülebildiğini, bir diğer katılımcı, öğrencilerin uygulamalı olarak işlenen derslerdeki performanslarını sınav kağıdına aktaramadıklarını gözlemlediğini ifade etmiştir. Sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye uygun olmadığını düşünen katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Her öğrenci için ayrı ayrı ölçek kullanamadığımız için gerçek yetenekleri ölçmede zaman zaman hataya düşülebiliyoruz, en aza indirmeye çalışıyorum.” (K2)

“Dersin özelliğine göre değişmekle birlikte, en aza indirilmediğinde gerçek yetenekleri körelteceğini düşünüyorum, Farklı yöntem ve tekniklerle ölçme ve değerlendirme yapılmalıdır.” (K3)

“Yetersiz olduğunu düşünüyorum, ezber odaklı yapılan sınavlar ile çocukların yetenekleri köreltilmektedir.” (K4)

“Uygun değil. Sadece bilgi ölçmeye yönelik.” (K5)

“Öğrencilerin deneyerek yaparak uygulamalı olarak işlediğimiz derslerdeki performanslarını sınav kağıdına aktaramadıklarını gözlemledim.” (K8)

“Çoğunlukla gerçek yeteneklerini ölçmeye uygun olmadığını düşünüyorum.” (K9)

Sınavlarda Öğrencilerin Performansını Artırmak İçin Öğretmenlerin Yapmayı Düşündüğü Değişiklikler

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere yöneltilen “Sınavlarınızda öğrencilerin performansını artırmak için ne tür değişiklikler yapmayı düşünüyorsunuz?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Sınavlarda Öğrencilerin Performansını Artırmak İçin Öğretmenlerin Yapmayı Düşündüğü Değişikliklere İlişkin Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar	f	Katılımcı
Sınavların Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirme	Sınav saatlerini ilk derslere gelecek biçimde ayarlamak	2	K11,12
	Soruların anlaşılır ve basit cümlelerden oluşmasını sağlamak	2	K11,12
	Ara değerlendirmeler yapmak	1	K1
	En fazla yanlış cevaplanan sorunun konusunu tekrar ederek daha fazla alıştırmaya çalışmak	1	K7
	En uygun zamanla en iyi verimi almak için doğru ölçekler kullanmak	1	K2
	Genel sınıf başarısızlığında soru tiplerini gözden geçirmek	1	K7
	Kalem tutma becerisinde sıkıntı varsa sözlü cevap istemek	1	K6
	Karmaşık sorulardan kaçınmak	1	K11
	Mümkün olduğu kadar bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak homojenliği artırmak	1	K2
	Sınav öncesi uyarı metinleri hazırlamak	1	K10
	Sınav sorusu hazırlamalarını isteyerek öğrencileri sürece dahil etmek	1	K9
	Uygulamaya dayalı sınav yapmak	1	K8
Öğretme ve Sunum Teknikleri	Simülasyon, göster-anlat, proje, altı şapka, on iki şapka, balık kılıcı, kartopu, köşelenme, kavram haritası, rulman, uzman daveti, forum, panel vb. yöntemlerle eksikliklerin giderilmesini ve tam öğrenmeyi sağlamak	2	K3,4
	Ders başında beklenti açıklamak	1	K10
	Dersleri daha dikkat çekici hale getirerek kalıcı öğrenmeyi sağlamak	1	K5
	Konu ile ilgili çocuklara ödevler vermek	1	K7
	Öğretme tekniğini gözden geçirerek yeniden düzenlemek	1	K6
	Önemli konuları sık sık tekrar etmek	1	K10
	Pekiştirmeler yapmak	1	K1
	Uyarılama, içerik ve yöntem değişikliği yapmak	1	K6

Tablo 6 incelendiğinde, sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için öğretmenlerin yapmayı düşündüğü değişikliklere ilişkin katılımcı görüşlerinin; sınavların planlanması, uygulanması ve değerlendirme (f=14) ile öğretme ve sunum teknikleri (f=9) olmak üzere iki tema altında toplandığı görülmektedir.

Sınavların planlanması, uygulanması ve değerlendirme teması altında; sınav saatlerini ilk derslere gelecek biçimde ayarlamak; soruların anlaşılır ve basit cümlelerden oluşmasını sağlamak; ara değerlendirmeler yapmak; en fazla yanlış cevaplanan sorunun konusunu tekrar ederek daha fazla alıştırmaya çalışmak; en uygun zamanla en iyi verimi almak için doğru ölçekler kullanmak; genel sınıf başarısızlığında soru tiplerini gözden geçirmek; kalem tutma becerisinde sıkıntı varsa sözlü cevap istemek; karmaşık sorulardan kaçınmak; mümkün olduğu kadar bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak homojenliği artırmak; sınav öncesi uyarı metinleri hazırlamak; sınav sorusu hazırlamalarını isteyerek öğrencileri sürece dahil etmek; uygulamaya dayalı sınav yapmak şeklinde 12 adet kod belirlenmiştir. Bu görüşlere göre; sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için ilk başvurulacak yöntemlerin, sınav saatlerini ilk derslere gelecek biçimde ayarlamak (f=2) ile soruların anlaşılır ve basit cümlelerden oluşmasını sağlamak (f=2) olduğu anlaşılmaktadır. Buna ilaveten katılımcılarca bu tema kapsamında uygulanmasının yararlı olacağı düşünülen bir dizi düşünce getirilmiş bulunmaktadır. Sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için öğretmenlerin yapmayı düşündükleri değişikliklere ilişkin olarak sınavların planlanması, uygulanması ve değerlendirme teması altında toplanan katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Ara değerlendirme ...yapmak.” (K1)

“Mümkün olduğu kadar bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak, homojenliği artırmak, ölçmede en uygun zamanla en iyi verimi almak için doğru ölçekler kullanmak.” (K2)

“Eğer kalem tutma becerisinde sıkıntı varsa sözlü ifade etmesi istenir.” (K6)

“En fazla yanlış çıkan sorunun konusunu tekrar edip, daha fazla alıştırmaya yaparım. ...Genel olarak sınıfta bir başarısızlık varsa soru tiplerimi gözden geçiririm.” (K7)

“Uygulamaya dayalı sınav ve bilgi ölçmeyi isterim.” (K8)

“Sınav sorularını hazırlarken öğrencilerden sınav sorusu hazırlamaları istenerek sürece dahil edilebilir.” (K9)

“...Sınav öncesi uyarı metinleri hazırlamak.” (K10)

“Sınav saatlerini ilk derslerime gelecek biçimde ayarlıyorum karmaşık sorular sormuyorum. Paragraflar uzun tutmuyorum.” (K11)

“Soruların anlaşılır ve basit cümleler içermesi, ilk ders saatleri ne denk gelmesine dikkat ediyorum.” (K12)

Öğretme ve sunum teknikleri teması altında; simülasyon, göster-anlat, proje, altı şapka, on iki şapka, balık kılıcı, kartopu, köşelenme, kavram haritası, rulman, uzman daveti, forum, panel vb. yöntemlerle eksikliklerin giderilmesini ve tam öğrenmeyi sağlamak; ders başında beklenti açıklamak; dersleri daha dikkat çekici hale getirerek kalıcı öğrenmeyi sağlamak; konu ile ilgili çocuklara ödevler vermek; öğretme tekniğini gözden geçirerek yeniden düzenlemek; önemli konuları sık sık tekrar etmek; pekiştirmeler yapmak; uyarılma, içerik ve yöntem değişikliği yapmak şeklinde 8 adet kod belirlenmiştir. Bu görüşlere göre; sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için öğretme ve sunum teknikleri teması altında ilk başvurulacak yöntemin, simülasyon, göster-anlat, proje, altı şapka, on iki şapka, balık kılıcı, kartopu, köşelenme, kavram haritası, rulman, uzman daveti, forum, panel vb. yöntemlerle eksikliklerin giderilmesini ve tam öğrenmeyi sağlamak (f=2) olduğu anlaşılmaktadır. Sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için öğretmenlerin yapmayı düşündükleri değişikliklere ilişkin olarak öğretme ve sunum teknikleri teması altında toplanan katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Pekiştirme, ...dönüt bol örnek.” (K1)

“En iyi öğrenme yani tam öğrenme için; mümkün olan simülasyon, göster- anlat, proje, altı şapka, 12 şapka, balık kılıcı, kartopu, köşelenme, kavram haritası, rulman, uzman daveti, forum, panel vb. yöntemlerle eksikliklerin giderilmesi ve eğitimin yaparak yaşayarak ve eğlenerek tam öğrenmeyi sağlamaya çalışıyorum.” (K3)

“Sadece test ya da klasik sınav yerine, proje çalışmaları, kavram haritaları vb. kullanarak.” (K4)

“Dersleri daha dikkat çekici hale getirmek. Kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmek.” (K5)

“Eğer çocuklar beklenen seviyeye ulaşmamışsa içerik değişikliği, uyarılma, yöntem değişikliğine gidiyorum. ...Ya da öğrenmesi gereken alanda sınıf düzeyinde çocukların çoğunluğunda ¼ gibi bir problem yaşıyorsa öğretme tekniğinde düzenleme yapıyorum.” (K6)

“Konu ile ilgili çocuklara ödevler veririm.” (K7)

“Ders başında beklentimi açıklamak, önemli konuları sık sık tekrar etmek...” (K10)

SONUÇ

Öğretmenlerin sınav hazırlarken karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla yapılan araştırmada; sınav hazırlama sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları en büyük zorluklar neler olduğu, öğretmenlerin sınavlarının kalitesini nasıl ölçtükleri ve sınav sorularının hazırlanması sürecinde hangi kaynaklardan yararlandıkları, sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye ne kadar uygun olduğu, öğretmenlerin sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için ne tür değişiklikler yapmayı düşündükleri sorularının cevapları aranmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; katılımcı öğretmenlerin sınav hazırlama sürecinde yaşadıkları en büyük zorluklar hakkındaki görüşleri; öğrenci çeşitliliği ve akademik seviye farklılıkları (f=11) ile öğretmenler ve sistemle ilgili zorluklar (f=8) olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Katılımcılar, sınav hazırlama sürecinde yaşadıkları ve öğrenci çeşitliliği ve akademik seviye farklılıkları teması altında toplanan zorluklara ilişkin olarak; öğrencilerin ders seviyelerindeki farklılıklar ve akademik durumlarının bir ortalamasının olmaması, öğrencilerin ilgilerine ve derse katılımlarına göre sorularda kolaylık-zorluk dengesini sağlamak, öğrencilerin okuma ve okuduğunu anlamadaki yetersizlikleri, öğrencilerin ilkokulda yeterli temel matematik becerisi kazanmamış olmaları, sınıflar arasındaki seviye farklılıkları, uygulama sınavlarında kullanılacak malzemenin temininde öğrencilerin ekonomik açıdan

zorlanması, eksik kazanımların belirtke tablosunu hazırlamak görüşlerini dile getirmişlerdir. Buna göre öğretmenlerin en çok, öğrencilerin ders seviyelerindeki farklılıklar ve akademik durumlarının bir ortalamasının olmaması; öğrencilerin ilgilerine ve derse katılımlarına göre sorularda kolaylık-zorluk dengesini sağlamak ve öğrencilerin okuma ve okuduğunu anlamadaki yetersizlikleri konularında sıkıntı yaşadıkları anlaşılmaktadır. Katılımcılarca, sınav hazırlama sürecinde yaşanan, öğretmenler ve sistemle ilgili zorluklar teması altında ise; kapsayıcılık, kırtasiye ihtiyacının karşılanmasında yaşanan zorluklar, okulöncesinde değerlendirme ve performans ölçümü amacıyla yapılan ön testin hazırlanmasının uzun zaman alması, öğretmenlerin ölçme becerilerinin eksiklikleri, programların açıklayıcı olmaması, sınav sorularını konulara eşit dağıtarak bilgileri ölçmek, soruların puanına karar vermek, zümrelerin her zaman iş birliği içinde çalışmaması zorlukları sıralanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin sınav hazırlama sürecinde en büyük zorlukları öğrenci çeşitliliği ve akademik seviye farklılıkları ile öğretmenler ve sistemle ilgili zorluklar olarak belirlenmiştir. Öğretmenler, öğrencilerin ders seviyelerindeki farklılıkların ortalamasının olmaması, sorularda ilgi ve katılım düzeyine göre kolaylık-zorluk dengesi sağlama, öğrencilerin okuma ve anlama becerileri gibi konularda zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, kapsayıcılık, kırtasiye ihtiyacının karşılanması, değerlendirme ve performans ölçümü amacıyla yapılan ön testlerin hazırlanmasının zaman alması, öğretmenlerin ölçme becerilerinin eksik olması, programların açıklayıcı olmaması gibi sorunlar da ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara dayanarak, öğretmenlerin sınav hazırlama sürecindeki zorluklarını aşmaları ve öğrencilerin performansını artırmaları için bazı kaynaklardan yararlanabilirler. Açıkgöz (2003) tarafından yazılan "Aktif Öğrenme" kitabı, öğretmenlere öğrenci merkezli ve etkileşimli öğrenme yöntemleri konusunda rehberlik sağlayabilir. Şaşan (2002) tarafından yazılan "Yapılandırmacı Yaklaşım" makalesi ise öğrencilerin aktif katılımını teşvik eden yapılandırmacı öğrenme yaklaşımını ele almaktadır. Çelenk, Tertemiz ve Kalaycı (2000) tarafından yazılan "İlköğretim Programları ve Gelişmeler" kitabı, öğretim programlarının değerlendirilmesi ve geliştirilmesi konusunda bilgi sağlayabilir. Başaran (1996) tarafından yazılan "Türkiye Eğitim Sistemi" kitabı ise Türkiye'deki eğitim sisteminin genel bir değerlendirmesini sunmaktadır. Gelen ve Beyazıt (2007) tarafından yazılan "Eski ve Yeni İlköğretim Programları İle İlgili Çeşitli Görüşlerin Karşılaştırılması" makalesi ise eski ve yeni ilköğretim programlarının karşılaştırılması üzerine bilgi sunmaktadır. Bu kaynaklar, öğretmenlere sınav hazırlama sürecindeki zorlukları aşmaları ve öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye daha uygun yöntemler geliştirmeleri konusunda rehberlik edebilir. Ayrıca, öğretmenlerin sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için yapmayı düşündükleri değişiklikler üzerine yapılan araştırmalar ve deneyimler de bu konuda faydalı olabilir.

Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin sınavların kalitesini nasıl ölçtüklerine ilişkin görüşleri; başarı oranlarını kıyaslamak ($f=6$), kazanım gerçekleştirme ($f=5$), diğer değerlendirme yaklaşımları ($f=6$) olmak üzere üç tema altında toplanmıştır. Öğretmenlerin sınavların kalitesini nasıl ölçtükleri konusunda belirlenen başarı oranlarını kıyaslamak teması altında; farklı ölçekler kullanarak başarı oranlarını kıyaslıyorum; sınıf ortalamalarına bakıyorum; ağırlıklandırmalı puanlama sonuçlarını dikkate alıyorum; teorik sınavlarda başarı oranlarına bakıyorum kodları belirlenmiştir. Buna göre; öğretmenlerin bu tema altında en fazla, farklı ölçekler kullanarak başarı oranlarını kıyaslama ve sınıf ortalamalarını dikkate alma yöntemlerini uyguladıkları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin sınavların kalitesini nasıl ölçtükleri konusunda belirlenen kazanım gerçekleştirme teması altında ise; katılımcılar, kazanımlardaki hedef ve davranışların gerçekleşme durumu; öğrencilerin derse katılımları ile sınav sonuçlarının örtüşüp örtüşmediğine baktıklarını; öğrencilerin dikkatini ölçecek detay sorulara yer verdiklerini; ayrıca portfolyo değerlendirme sonuçları ile uygulama sınavlarında çıkan ürünün kazanımlara uygun olup olmadığına dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin sınavların kalitesini nasıl ölçtükleri konusunda belirlenen diğer değerlendirme yaklaşımları teması altında da katılımcılar, soruların işlenen konuları kapsayıp kapsamadığına baktıklarını; öz değerlendirme, grup ve akran değerlendirmelerini birlikte kullandıklarını; sınıfta çözülen soruların sınavlarda doğru cevaplanıp cevaplanmadığına dikkat ettiklerini; soruların anlaşılır olup olmadığını test ettiklerini belirtmişlerdir. Buna göre; öğretmenlerin bu tema kapsamında en çok, soruların işlenen konuları kapsayıp kapsamadığına dikkat ettikleri anlaşılmaktadır. Kaya (2010) ve Arslan (2007) Çakıcı (2010) Köseoğlu ve Kavak (2001) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler sınavların kalitesini ölçerken başarı oranlarını kıyaslama, kazanım gerçekleştirme ve diğer değerlendirme yaklaşımlarını kullanmaktadır. Bu yaklaşımlar, öğretmenlere sınavlarının etkinliğini ve öğrencilerin öğrenme düzeylerini değerlendirmede yardımcı olmaktadır

Araştırma sonuçlarına göre; sınav sorularının hazırlanması sürecinde öğretmenlerin yararlandığı kaynaklara ilişkin katılımcı görüşleri; resmi ve yaygın kaynaklar ($f=15$) ile serbest ve internet tabanlı kaynaklar ($f=11$) olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Sınav sorularının hazırlanması sürecinde öğretmenlerin yararlandığı resmi ve yaygın kaynaklar teması altında; ders kitapları, diğer okulların uygulamaları, üniversitelerdeki uygulama örnekleri, EBA, MEB müfredatındaki kazanımlara uygun kaynaklar, Millî Eğitim Bakanlığının hazırlamış olduğu program kitabı, okul zümresinde alınan kararlarla belirlenen kaynaklar, öğrencilere sunulan içerik ve hazırlanan notlar yer almaktadır. Buna göre katılımcıların sınav sorularının hazırlanması sürecinde bu tema kapsamında en çok, ders kitaplarından yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sınav sorularının hazırlanması sürecinde öğretmenlerin yararlandığı serbest ve internet tabanlı kaynaklar teması altında ise; internet kaynakları, güncel ek ve yardımcı kaynaklar, erken okur yazarlık (EROT) testi, Metropolitan okul olgunluk testinin bulunduğu anlaşılmıştır. Buna göre katılımcıların sınav sorularının hazırlanması sürecinde bu tema kapsamında en çok, internet kaynaklarından ve

güncel ek ve yardımcı kaynaklardan yararlandıkları belirlenmiştir. Bu sonuçlar, Wertsch (1997) ve Wood (1998) gibi kaynaklarla uyumlu görünmektedir. Wertsch'in "Vygotsky and the formation of the mind" adlı kitabı, öğrenme ve bilişsel gelişim süreçlerinde sosyal etkileşimin önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, öğretmenlerin farklı kaynaklardan bilgi edinerek sınav soruları hazırlamaları, öğrencilerin bilişsel gelişimine katkı sağlayabilir. Wood'un "Globalisation and the rise in labour market inequalities" adlı makalesi ise bilgiye erişimin ve kaynak çeşitliliğinin küreselleşmeyle birlikte arttığını vurgulamaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin serbest ve internet tabanlı kaynaklardan yararlanarak sınav soruları hazırlamaları, küresel bilgiye erişimi ve güncel bilgilere dayalı içerikleri kullanmayı desteklemektedir. Sonuç olarak, öğretmenlerin sınav sorularının hazırlanması sürecinde resmi ve yaygın kaynaklar ile serbest ve internet tabanlı kaynaklardan faydalandıkları görülmektedir. Bu kaynaklar, öğretmenlere doğru, güncel ve çeşitlendirilmiş bilgilere erişim sağlayarak sınavların kalitesini artırmada yardımcı olmaktadır. Wertsch (1997) ve Wood (1998) gibi kaynaklar, bu bulguları desteklemekte ve öğretmenlerin bilgiye erişim ve kaynak çeşitliliği konusundaki önemini vurgulamaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre; sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye ne kadar uygun olduğuna ilişkin katılımcıların görüşlerinin; olumlu görüşler (f=7) ve olumsuz görüşler (f=7) olmak üzere iki tema altında toplandığı, buna göre sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye uygun olup olmadığına ilişkin katılımcıların görüşlerinin birbirine eşit olduğu görülmüştür. Olumlu görüşler teması kapsamında ifade edilen görüşlerde; katılımcıların sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye uygun olduğunu düşündükleri, bir öğretmen ise deneyimi arttıkça ölçmesi gereken şeyleri daha iyi tespit edebildiğini, bir diğer öğretmen hazırladığı soruların geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış testlerle örtüşmesine dikkat ettiğini, diğer bir katılımcı da öğrencilerin yeteneklerinin ortaya çıkmasının soruların iyi düşünülerek hazırlanmasına bağlı olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye ne kadar uygun olduğu konusunda olumsuz görüşlere sahip katılımcı öğretmenler ise; sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmeye uygun olmadığını düşündüklerini, farklı yöntem ve tekniklerle ölçme ve değerlendirme yapılması gerektiğini, gerçek yetenekleri ölçmede zaman zaman hataya düşülebildiğini, ayrıca bir katılımcı da öğrencilerin uygulamalı olarak işlenen derslerdeki performanslarını sınav kağıdına aktaramadıklarını gözlemlediğini ifade etmiştir. Bu sonuçlar, Wertsch (1997) ve Wood (1998) gibi kaynaklarla karşılaştırıldığında, öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçme konusunda karmaşık ve çok yönlü bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Wertsch'in "Vygotsky and the formation of the mind" adlı kitabı, öğrenme ve değerlendirme süreçlerinin sosyal etkileşimlerle ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda, öğretmenlerin öğrencilerin gerçek yeteneklerini doğru bir şekilde ölçebilmek için farklı değerlendirme yöntemleri ve tekniklerine başvurmaları önemlidir. Wood'un "Globalisation and the rise in labour market inequalities" adlı makalesi ise bilgi ve beceri ölçümünün küresel eşitsizliklere etkisini ele almaktadır. Bu bağlamda, öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmede hataların olabileceği ve farklı ölçüm yaklaşımlarının kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, araştırma sonuçlarına göre sınav sorularının öğrencilerin gerçek yeteneklerini ne kadar uygun bir şekilde ölçtüğüne ilişkin görüşlerde bir denge olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, Wertsch (1997) ve Wood (1998) gibi kaynaklarla uyumlu bir şekilde öğretmenlerin farklı ölçüm yöntemleri ve teknikleri kullanmaları gerektiğini ve sınav sorularının gerçek yetenekleri doğru bir şekilde ölçmeye yardımcı olabileceğini göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre; sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için öğretmenlerin yapmayı düşündüğü değişikliklere ilişkin katılımcı görüşleri; sınavların planlanması, uygulanması ve değerlendirme (f=14) ile öğretme ve sunum teknikleri (f=9) olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Sınavların planlanması, uygulanması ve değerlendirme teması altında katılımcıların görüşleri; sınav saatlerini ilk derslere gelecek biçimde ayarlamak; soruların anlaşılır ve basit cümlelerden oluşmasını sağlamak; ara değerlendirmeler yapmak; en fazla yanlış cevaplanan sorunun konusunu tekrar ederek daha fazla alıştırmak yapmak; en uygun zamanla en iyi verimi almak için doğru ölçekler kullanmak; genel sınıf başarısızlığında soru tiplerini gözden geçirmek; kalem tutma becerisinde sıkıntı varsa sözlü cevap istemek; karmaşık sorulardan kaçınmak; mümkün olduğu kadar bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak homojenliği artırmak; sınav öncesi uyarı metinleri hazırlamak; sınav sorusu hazırlamalarını isteyerek öğrencileri sürece dahil etmek; uygulamaya dayalı sınav yapmak şeklinde sıralanmıştır. Bu görüşlere göre; sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için ilk başvurulacak yöntemlerin, sınav saatlerini ilk derslere gelecek biçimde ayarlamak ile soruların anlaşılır ve basit cümlelerden oluşmasını sağlamak olduğu anlaşılmaktadır. Sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için öğretmenlerin yapmayı düşündüğü öğretme ve sunum teknikleri teması altındaki katılımcı görüşleri ise; simülasyon, göster-anlat, proje, altı şapka, on iki şapka, balık kılıcı, kartopu, köşelenme, kavram haritası, rulman, uzman daveti, forum, panel vb. yöntemlerle eksikliklerin giderilmesini ve tam öğrenmeyi sağlamak; ders başında beklenti açıklamak; dersleri daha dikkat çekici hale getirerek kalıcı öğrenmeyi sağlamak; konu ile ilgili çocuklara ödevler vermek; öğretme tekniğini gözden geçirerek yeniden düzenlemek; önemli konuları sık sık tekrar etmek; pekiştirmeler yapmak; uyarılma, içerik ve yöntem değişikliği yapmak olarak belirlenmiştir. Bu görüşlere göre; sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için öğretme ve sunum teknikleri teması altında ilk başvurulacak yöntemin, simülasyon, göster-anlat, proje, altı şapka, on iki şapka, balık kılıcı, kartopu, köşelenme, kavram haritası, rulman, uzman daveti, forum, panel vb. yöntemlerle eksikliklerin giderilmesini ve tam öğrenmeyi sağlamak olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar, Wertsch (1997) ve Wood (1998) gibi

kaynaklarla karşılaştırıldığında, öğrencilerin performansını artırmak için sınavların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi aşamalarında dikkate alınması gereken faktörlerin olduğunu ve öğretme ve sunum tekniklerinin çeşitlendirilmesinin önemli olduğunu göstermektedir. Wertsch'ın "Vygotsky and the formation of the mind" adlı kitabı, öğrenme süreçlerinde sosyal etkileşimlerin önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, öğretmenlerin sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için etkili iletişim ve etkileşim sağlayacak tekniklere başvurmaları önemlidir. Wood'un "Globalisation and the rise in labour market inequalities" adlı makalesi ise küresel eşitsizlikler ve ekonomik faktörlerin eğitim alanındaki etkisini ele almaktadır. Bu bağlamda, öğretmenlerin öğretme ve sunum tekniklerini çeşitlendirerek öğrencilerin farklı becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaları gerekmektedir. Sonuç olarak, araştırma sonuçlarına göre sınavlarda öğrencilerin performansını artırmak için sınavların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi aşamalarında düzenlemeler yapılması ve öğretme ve sunum tekniklerinin çeşitlendirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçlar, Wertsch (1997) ve Wood (1998) gibi kaynaklarla uyumlu bir şekilde öğretmenlerin etkili iletişim, etkileşim ve öğrenme süreçlerine odaklanmalarının önemini vurgulamaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına dayanarak, öğretmenlerin sınav hazırlarken karşılaştıkları sorunları ve öğrencilerin performansını artırmak için yapmayı düşündükleri değişiklikleri dikkate alarak aşağıda bazı öneriler sunulmuştur:

- ✓ Öğrencilerin ders seviyelerindeki farklılıkları ve akademik durumlarını göz önünde bulundurarak, sorularda kolaylık-zorluk dengesini sağlamak için farklı zorluk seviyelerine sahip sorular hazırlamak.
- ✓ Öğrencilerin ilgi ve katılımlarına göre soruları özelleştirmek ve öğrencilerin ilgi duyacakları konuları içeren sorulara yer vermek.
- ✓ Öğrencilerin okuma ve anlama becerilerini göz önünde bulundurarak, soruların anlaşılır olmasını sağlamak ve okuma becerilerini geliştirmek için ek kaynaklar kullanmak.
- ✓ İlkokulda temel matematik becerilerini kazanamayan öğrenciler için destekleyici materyaller ve etkinlikler sağlamak.
- ✓ Sınıflar arasındaki seviye farklılıklarını dikkate alarak, farklı seviyelerdeki öğrencilere uygun sorular hazırlamak.
- ✓ Uygulama sınavlarında kullanılan malzemelerin mali açıdan zorluk çıkarmaması için alternatif kaynaklar bulmak.
- ✓ Kapsayıcı bir yaklaşım benimsemek ve farklı öğrenci ihtiyaçlarına yanıt verebilmek için ders materyallerini çeşitlendirmek.
- ✓ Kırtasiye ihtiyaçlarının karşılanmasında yaşanan zorlukları gidermek için gerekli kaynakların erişilebilirliğini sağlamak ve alternatif kaynaklar sunmak.
- ✓ Okul öncesi dönemde değerlendirme ve performans ölçümü için yapılan ön testin hazırlanmasında zaman kaybını azaltmak için etkili stratejiler geliştirmek.
- ✓ Öğretmenlerin ölçme becerilerini geliştirmek için ilgili eğitim ve destek programları sunmak.
- ✓ Programların daha açıklayıcı olmasını sağlamak ve öğretmenlerin sınav sorularını konulara eşit dağıtabilmelerini desteklemek.
- ✓ Soruların puanlamasında objektif ve adil bir değerlendirme süreci uygulamak.
- ✓ Zümre çalışmalarını teşvik etmek ve iş birliğini artırmak için ortak projeler ve toplantılar düzenlemek.
- ✓ Başarı oranlarını kıyaslamak için farklı ölçekler kullanmak ve öğrencilerin sınav performansını istatistiksel verilerle değerlendirmek.
- ✓ Kazanım gerçekleştirmeyi değerlendirmek için hedef davranışların gerçekleşme durumunu gözlemlemek ve sınav sonuçlarını derse katılımı ilişkilendirmek.
- ✓ Diğer değerlendirme yaklaşımlarını kullanarak öğrencilerin farklı becerilerini ölçmek, öz değerlendirme ve akran değerlendirmelerine yer vermek.
- ✓ Soruların işlenen konuları kapsadığından emin olmak ve soruların anlaşılır olduğunu test etmek.
- ✓ Ders kitaplarına ek olarak diğer okulların uygulamalarından, üniversitelerdeki uygulama örneklerinden ve MEB müfredatındaki kaynaklardan yararlanmak.
- ✓ İnternet tabanlı kaynakları aktif olarak kullanmak ve güncel ek ve yardımcı kaynaklara erişimi sağlamak.
- ✓ Sınav sorularının hazırlanmasında öğrencilere sunulan içerik ve hazırlanan notları dikkate almak.
- ✓ Sınav sorularının gerçek yetenekleri ölçmeye uygun olmasını sağlamak için öğretmenlerin deneyimlerinden ve geri bildirimlerinden yararlanmak.
- ✓ Soruların geçerlilik ve güvenilirliklerini sağlamak için yapılmış testlerle uyumlu olmasına dikkat etmek.

- ✓ Farklı ölçme ve değerlendirme yöntemlerini kullanarak öğrencilerin yeteneklerini çok yönlü olarak değerlendirmek.
- ✓ Sınavların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi aşamalarında öğrencilerin performansını artırmak için öğretmenlerin çeşitli stratejiler kullanmasını teşvik etmek.
- ✓ Sınav saatlerini öğrencilerin enerji seviyelerine uygun olarak ayarlamak ve soruları anlaşılır ve basit cümlelerle formüle etmek.
- ✓ Ara değerlendirmeler yaparak öğrencilerin eksikliklerini tespit etmek ve destekleyici çalışmalar yapmak.
- ✓ Sınavlarda en fazla yanlış cevaplanan sorunun konusunu tekrar ederek daha fazla alıştırmaya çalışmak.
- ✓ Sınavların en uygun zamanlamayla en iyi verimi almak için doğru ölçekleri kullanmak.
- ✓ Genel sınıf başarısızlığı durumunda soru tiplerini gözden geçirerek düzenlemeler yapmak.
- ✓ Kalem tutma becerisinde sıkıntı yaşayan öğrencilere sözlü cevap alma imkanı sağlamak.
- ✓ Karmaşık sorulardan kaçınmak ve soruların anlaşılabilirliğini test etmek.
- ✓ Sınıftaki bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak homojenliği artırmaya çalışmak.
- ✓ Sınav öncesi uyarı metinleri hazırlayarak öğrencileri bilgilendirmek.
- ✓ Öğrencileri sürece dahil etmek ve onlardan sınav sorusu hazırlamalarını istemek.
- ✓ Uygulamaya dayalı sınavlar yaparak öğrencilerin pratik becerilerini ölçmek.
- ✓ Simülasyon, göster-anlat, proje gibi etkileşimli öğretim yöntemlerini kullanarak öğrencilerin eksikliklerini gidermek ve tam öğrenmeyi sağlamak.
- ✓ Ders başında beklentileri açıklamak ve öğrencileri derslere daha fazla dikkat çekmek için ilgi çekici yöntemler kullanmak.
- ✓ Konuyla ilgili öğrencilere ödevler vererek aktif katılımlarını sağlamak.
- ✓ Öğretme tekniğini gözden geçirerek yeniden düzenlemeler yapmak ve öğrencilere uygun öğrenme ortamları oluşturmak.
- ✓ Önemli konuları sık sık tekrar ederek pekiştirmeler yapmak.
- ✓ Farklı öğretim materyalleri ve yöntemleri kullanarak dersleri daha ilgi çekici ve etkili hale getirmek.
- ✓ Öğrencilerin farklı öğrenme stillerini dikkate alarak ders içi etkinlikleri çeşitlendirmek.
- ✓ Öğrencilerin dikkatini çekecek görsel ve işitsel materyaller kullanmak.

Bu öneriler, araştırma sonuçlarına dayanarak öğretmenlerin sınav hazırlama sürecinde karşılaştıkları sorunları ve öğrencilerin performansını artırmak için düşündükleri değişiklikleri ele almaktadır. Öğretmenler bu önerileri dikkate alarak sınavlarını daha etkili ve adil bir şekilde hazırlayabilir ve öğrencilerin gerçek yeteneklerini ölçmek için daha uygun yöntemler uygulayabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, M. & Anıl, D. (2009). Sınıf Öğretmenlerinin Performans Değerlendirme Sürecindeki Değerlendirme Yöntemlerini Kullanabilme Yeterlikleri, Karşılaştıkları Sorunlar Ve Çözüm Önerileri. *Tübvav Bilim Dergisi*, 2(3).
- Açıkgöz, K. Ü. (2003). *Aktif Öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları
- Arslan M. (2007). Eğitimde yapılandırmacı yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1), 41-61
- Başaran, İ.E. (1996). *Türkiye eğitim sistemi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Çakıcı, Y. (2010). Fen eğitiminde yapılandırmacı yaklaşım ve öğrencilerin kavram yanılgıları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12)1, 89-115
- Çelenk, S., Tertemiz, N. ve Kalaycı, N. (2000). İlköğretim programları ve gelişmeler, program geliştirme ilke ve teknikleri açısından değerlendirilmesi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Çelikkaya, T., Karakuş, U., & Demirbaş, Ç. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ölçme-Değerlendirme Araçlarını Kullanma Düzeyleri Ve Karşılaştıkları Sorunlar. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 57-76.

- Gelen K. ve Beyazıt, S. (2007). Eski ve Yeni İlköğretim Programları İle İlgili Çeşitli Görüşlerin Karşılaştırılması. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 51(51), 457-476 Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10346/126730>
- Gencel, İ. E., & Özbaşı, D. (2013). Öğretmen Adaylarının Ölçme Ve Değerlendirme Alanına Yönelik Yeterlik Algılarının İncelenmesi. İlköğretim Online, 12(1), 190-201.
- Karacaoğlu, Ö. C., & Acar, E. (2010). Yenilenen Programların Uygulanmasında Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar (Ss. 45-58). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(1), 45-58.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi, 1(1), 62-80.
- Kaya, A. (2010). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Pegem yayınları
- Köseoğlu F, Kavak N. (2001). Fen öğretiminde yapılandırıcı yaklaşım, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(1), 139-148
- MEB (2006). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Erişim adresi: https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/13161921_YYretmenlik_MesleYi_Genel__YETERLYKLERi_onaylanan.pdf Erişim Tarihi: 11.04.2023
- Millî eğitim bakanlığı okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği. Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=19942&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 11.04.2023
- Şaşan, H. (2002). Yapılandırıcı yaklaşım. Yaşadıkça Eğitim, 74(75), 49-52
- Şenel, S., Pekdağ, B., & Günaydın, S. (2018). Kimya Öğretmenlerinin Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme Süreçlerinde Yaşadıkları Problemler Ve Yetersizlikler. Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi, 12(1), 419-441.
- Ünveren ve Kapanadze D. (2019). Vygostky'nin sosyo- kültürel ve bilişsel gelişim teorisi bağlamında Türkçe öğretiminin değerlendirilmesi. Sdü Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(47), 181 - 195
- Wertsch, J. (1997). Vygotsky and the formation of the mind. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wood, A. (1998). Globalisation and the rise in labour market inequalities. The Economic Journal, 108(450), 1463-1482
- Yalçınkaya M. (2002). Açık sistem teorisi ve okula uygulanması. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi.22(2);103-116.
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin.